

EM 2026/15-B

Aqqalu C. Jerimiassen

Atassut

24. September 2025

Åbningsdebat på baggrund af åbningstale af Formanden for Naalakkersuisut.

Formand for Naalakkersuisut

Vi er nået til lysere dage, hvor vi som grønlændere alle kan få mulighed for at leve et mere trygt liv. Vi må inderst inde forstå og samtidig bekræfte, at hvis man tror på sit arbejde og tør sige sandheden højt, kan man stå imod ethvert forsøg på at gøre skade.

Naalakkersuisuts formand kom i sin åbningstale ind på, hvordan situationen i Grønland ser ud lige nu, men det skete, inden vi nåede midtvejs gennem den tredje dag.

Åbningstalen blev holdt, mens de urolige forhold i verden, som også påvirker os, stadig eksisterer.

Der er endnu ikke gået en uge, men alligevel var situationen i Grønland allerede markant anderledes i fredags.

Nogle kalder det overdrivelse og en form for pres. Jeg skammer mig over, at man på den måde kan sprede noget så forkert foran hele befolkningen.

Hele verden blev rystet, da USA's præsident meget direkte begyndte at sige, at han ville tage Grønland, og han sagde det selv helt åbent i sine udtalelser.

Det kan ikke benægtes, at dette ramte rigtig mange mennesker hårdt. Der har været bekymring – og jeg mener virkelig bekymring, ikke forsøg på at skabe bekymring – frygt – og også her mener jeg reel frygt, ikke forsøg på at skræmme – samt usikkerhed blandt mange af vores medborgere. Der har været mennesker, som om aftenen gik i seng uden at vide, hvad den næste dag ville bringe. Børn har kunnet mærke frygten, når de så deres mor og far være bekymrede, selv om forældrene forsøgte at skabe tryghed for dem. Som far kender jeg det. Det er ikke noget, jeg bare har taget ud af den blå luft.

Naalakkersuisuts formand sagde meget tydeligt i sin tale, at det kommende år ikke skal være et år præget af yderliggående kræfter.

Det støtter vi i Atassut helhjertet og med al vores kraft.

Desværre er politik, der bygger på yderliggående metoder, ikke blevet mindre udbredt i verden i de senere år. Vi har allerede set tegn på, hvor meget situationen er ved at ændre sig i vores naboland i rigsfællesskabet.

Når vi blot ser på det land, vi kalder Europas hjerte, Tyskland, har vi grund til bekymring over, hvor meget AfD vokser i de enkelte delstater. Det giver grund til bekymring, at der kan ske så store forandringer i et land, som vi ellers betragter som så udviklet og med så gode levevilkår.

Desværre er denne tendens heller ikke blevet mindre i vores eget land. Nogle af vores medmennesker, landsmænd og til tider endda vores egne familiemedlemmer er blevet påvirket af de yderliggående

strømninger, som vi ser i USA med MAGA, i Tyskland med AfD og i Danmark med Stram Kurs. Det har betydet, at nogle grønlandere igen er begyndt at behandle andre grønlandere, som de er uenige med, på en måde, der ligger tæt på disse strømninger.

Jeg vil gerne citere den berømte engelske forfatter George Orwell, som har sagt noget i retning af:

"Nationalisten adskiller sig fra patriotten ved sin mangel på evne til at se virkeligheden i øjnene. Han tilbringer sit liv med at fantasere om magt, sejr og hævn."

I Grønland i dag er den måde at debattere på, som vi ser på sociale medier, eller mere præcist den måde, hvor man angriber hinanden, i stigende grad blevet præget af netop denne form for adfærd.

I vores lille land er mennesker, som man er uenige med, desværre i stigende grad blevet fremstillet som mennesker, der ifølge mange af deres landsmænd *"ikke forsvarer grønlanderne"*, *"ønsker at være danske"*, eller som nogen, hvor *"hvis du ikke er enig med mig, tager du fejl."*

Demokrati er ikke altid den bedste vej til folkets deltagelse, for historien har vist, at yderliggående kræfter også kan vinde valg gennem demokratiske processer.

Frihed betyder ikke, at man må nedgøre andre mennesker og bruge hvad som helst som våben, blot fordi man er uenig med dem. Frihed følges af ansvar, og i sidste ende er det mennesket selv, der står til ansvar for sine handlinger.

Selv om vi i Atassut i høj grad er enige i Naalakkersuisuts formands tale, vil vi også sige, at der er ting, vi savner, og som vi gennem denne valgperiode har talt meget om at ændre.

I Grønland er demokratiet på et lovmæssigt grundlag tydeligt til stede, hvad enten det handler om politik for hele landet eller om kommunalpolitik.

Men et vigtigt spørgsmål, som vi er nødt til at se på, er: Hvorfor er der så mange steder langs kysten, hvor kommunerne og de områder, der ligger uden for de centrale byer, stiller spørgsmålstejn ved den måde, systemet fungerer på i dag? Hvorfor føler så mange, at demokratiet bliver tilsidesat? Hvorfor bliver folk i de centrale byer så trætte af hele tiden at blive fremhævet som dem, der bestemmer?

Befolkningen råber efter at kunne se deres valgte repræsentanter tættere på. De ønsker at mærke demokratiet tæt på sig. De ønsker igen at føle, at de er med til at skabe resultater gennem demokratiet, og at de er en del af beslutningerne.

Et godt eksempel så vi for nylig. I Kommune Kujalleq stemte den sydligste by, sammen med bygderne, for at ændre den nuværende struktur, fordi de ikke længere ønskede at acceptere den måde, kommunen fungerer på.

Resultatet er tydeligt. Det er meget tydeligt. Befolkningen har med talmæssige resultater vist, at der er behov for forandring. Befolkningen i Nanortalik sagde gennem deres stemmer, at de ikke længere ønsker at fortsætte med den nuværende kommunale struktur, men ønsker at blive en selvstændig kommune.

Det samme er sket i Avannaata Kommunian, men desværre virker det nu, som om denne beslutning forsøges gjort tavs. Men lad os huske dette: Befolkningen glemmer ikke, og mennesker er ikke dumme.

Qaasuitsup Kommunia blev oprindeligt delt op, men forholdene i Nordgrønland er stadig meget forskellige. Selv om kommunen arealmæssigt er blevet halveret, er den fortsat enormt geografisk spredt, og på mange områder er den vanskelig at sammenligne med resten af landet på grund af bygdestrukturen. Forholdene fra Ilimanaq til Siorapaluk er vidt forskellige. Ilulissat ligger ved Diskobugten, mens de tre nordligste byer nord for Nuussuaq udgør de egentlige nordlige bysamfund.

Derfor er vores største håb i Atassut, at denne valgperiode bliver den sidste, hvor de store kommuner består i deres nuværende form, og at alle beboere, uanset hvor i Grønland de bor, fremover får en langt stærkere mulighed for at udøve deres demokratiske indflydelse.

Som samfund står vi over for store udfordringer. Vi ønsker hvert eneste år, at vores sundhedsvæsen skal blive bedre, men desværre kan vi på mange områder ikke bare se, at udviklingen går i den rigtige retning.

Vi mister hvert år medmennesker, blandt andet fordi vores sundhedsvæsen, selv om det kæmper hårdt, nogle steder ikke kan levere den nødvendige behandling.

Men vores nuværende Naalakkersuisut arbejder med mange lovende initiativer for at forbedre sundhedsvæsenet gennem samarbejde inden for rigsfællesskabet. Det handler ikke om at binde os fast, men om tiltag, hvor menneskets liv sættes i centrum. Derfor er udfordringerne store, men alt er ikke mørkt.

Vi vil ikke forlade spørgsmålet om vores sundhed endnu.

Når det gælder tobak og alkohol, bliver vi i Atassut, fordi vi er et borgerligt parti, nogle gange mødt med påstanden om, at vi ikke skulle lægge vægt på menneskers sundhed, fordi vi angiveligt lægger så stor vægt på frihed.

Det er rigtigt, at vi lægger vægt på det enkelte menneskes frihed til selv at træffe beslutninger. Men hvis en forælder forsømmer sit barn og gennem et ukontrolleret alkoholforbrug skader barnet – er det så frihed?

Hvis en kommende forælder ryger, mens barnet stadig ligger i maven, og udsætter det ufødte barn for røg – er det så frihed?

Det er forkert, hvis kampen mod rygning og disse spørgsmål bliver brugt som et våben mod liberalismen. Atassut bliver tværtimod langt mere konservativt, når det handler om mennesket, fordi mennesket sættes i centrum. Egoisme kan heller ikke sidestilles med liberalisme.

Når vi spørger, hvordan vi igen ønsker at regulere tobak i Grønland, er vi nødt til at stille os selv nogle grundlæggende spørgsmål.

Alle ved, uden at kunne benægte det, hvor stor en hindring tobak er for vores sundhed som samfund.

Ukontrolleret alkoholforbrug rammer desværre mange familier hårdt. Et ukontrolleret alkoholforbrug kan koste menneskeliv, og det kan føre til, at uskyldige og helt små børn udsættes for overgreb.

Derfor er der også behov for en større debat, hvor befolkningen inddrages. Vi behøver ikke kopiere andre landes løsninger ukritisk. Vi skal kunne tale sammen uden igen at splitte os og uden at angribe hinanden, så vi kan finde den løsning, der passer til os.

Et meget konkret eksempel er spørgsmålet om, hvorfor man ikke kan købe malt eller ølgær til eget forbrug i sit eget hjem.

Her kan vi desværre sige, at vi endnu ikke har haft tillid nok til os selv gennem lovgivningen, og at vi har valgt en form for begrænsning og forbud, som næsten ikke findes i andre lande.

Når vi diskuterer en omlægning af vores alkoholpolitik, taler vi ofte om forskellige løsninger uden at få dem til at hænge sammen. Det ender ofte med, at vi kun diskuterer åbningstider og lukketider – altså hvornår værtshuse og andre steder, hvor man drikker, skal have åbent og lukket.

Samtidig virker det, som om den ulovlige hjemmeproduktion af alkohol bliver behandlet, som om man helst ikke vil se den.

Det vil vi i Atassut gerne minde om igen.

Hvis vi vil tale om vores sundhed, er vi også nødt til at huske på, hvordan vi som samfund bruger alkohol.

Siden de store lufthavne blev etableret, hører vi om, at hårde stoffer i stigende grad er blevet et alvorligt problem.

For at bekæmpe dette mere effektivt er vi nødt til at lægge partifarverne lidt til side og samarbejde. Selv hvis vi vifter med vores flag over det hele i denne sag, kan vi risikere at vågne op i morgen og opdage, at vi allerede er kommet for sent.

Lad os handle i stedet for at kæmpe mod hinanden.

Med disse ord om den nye tid, vi nu går ind i, vil vi i Atassut takke Naalakkersuisuts formand for åbningstalen til Inatsisartut-årets begyndelse og ønske Naalakkersuisut og vores kolleger i Inatsisartut et godt og konstruktivt arbejde.